

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-2-9 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 08-12/126-43
Karar Tarihi : 7.2.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖR : Fatma GÖZLÜKAYA ANGI

C. BAŞVURUDA BULUNAN : Hasan Selçuk TURAN
Günal Sok. No: 8/5 Acıbadem İstanbul

20 **D. HAKKINDA İLK İNCELEME YAPILAN** : Digital Platform İletişim Hizmetleri A.Ş.
Cihannüma Mah. Yıldız Cad. No:34 Polat Tower
Beşiktaş 34353 İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Digital Platform İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin HD yayınlarının izlenebilmesi için DigitürkPlus aboneliğini ve kendi sattığı Pace marka dekoderin satın alınmasını şart koşarak tüketicileri ve diğer HD receiver üreticisi ve ithalatçısı firmaları zarara uğrattığı iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde özetle,

- 30
- Şikayetçinin bir LigTV abonesi olduğu,
 - LigTV'nin 2008 yılı başında High Definition (HD) yayına geçmesi üzerine bu yayınları HD seyretmek istediğinde bunun için Digitürk aboneliğine geçmesi gerektiğinin ve bu yayınların sadece Digitürk'ün kendi sattığı Pace marka receiverın kullanılarak seyredilebileceğinin, bunun fiyatının ise 899 YTL olduğunun Digitürk tarafından kendisine iletildiği,
 - Digitürk'ün bu uygulamasının diğer HD receiver üreticisi ve ithalatçıları güç durumda bıraktığı ve tüketicileri de, her yayıncı için ayrı bir receiver almak durumunda kalacaklarından, zarara uğratacağı

40 belirtilerek konunun 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun bakımından incelenmesi talep edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 31.12.2007 tarih, 406 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 29.1.2008 tarih ve 2008-2-9/İİ-08-FGA sayılı İlk İnceleme Raporu, 30.1.2008 tarih ve REK.0.06.00.00-110/29 sayılı Başkanlık önergesi ile Kurul'un 08-12 sayılı toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; şikayet konusu ile ilgili olarak, 4054 sayılı Kanun kapsamında bir önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir.

I. YAPILAN İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Dijital Platform İşletmeciliği, Şifreli Yayıncılık ve Koşullu Erişim

50 Hakkında şikayette bulunulan Digital Platform İletişim Hizmetleri A.Ş. (Digitürk), şifreli televizyon, radyo ve birtakım interaktif hizmetleri abonelik sistemi ile izleyicilere sağlayan bir uydu platform işletmecisidir. Digitürk bir platform olarak televizyon ve radyo şirketlerinin yayınlarının izleyiciye ulaştırılması için bir iletim ortamı sunmasının yanı sıra platformu üzerinden yayımlanan şifreli kanalları aracılığıyla televizyon yayıncısı olarak da faaliyet göstermektedir.

Şirket, abonelik esasına dayalı olarak çeşitli yayın paketlerini satışa sunmaktadır. Digitürk platformu üzerinden sunulan bu yayın paketleri şifreli olarak yayımlanmaktadır. Platform işletmecisi/yayıncı tarafından şifrelenerek uygun televizyon sinyalleri ile yapılan yayınlar, bu şifreleri çözücü yazılımların/programların yüklü olduğu set-üstü-
60 kutular veya set-üstü-kutulara takılan yetki verici şifre çözen akıllı kartlar vasıtasıyla izleyiciye ulaşmaktadır. Bu sistem "Koşullu Erişim" sistemi olarak ifade edilmektedir.

Teknik olarak aynı set-üstü-kutunun kullanılarak farklı şifreleme sistemlerine (farklı yayıncılara, platformlara) erişimin sağlanması mümkündür. Bu tür bir erişimi sağlamanın birinci yolu, set-üstü-kutunun özgün kapalı bir teknoloji içermesi halinde set-üstü-kutunun sahibi firma ile diğer platform işletmecileri arasında bir "şifre çözümüleme" anlaşması yapılmasıdır. İkinci bir yol ise, açık erişim teknolojiler kullanılarak, ortak arayüzler ile set-üstü-kutuların teknik olarak her şifreleme sistemini alabilmesini sağlamaktır. Bu durumda, aynı set-üstü-kutuya farklı şifreleme modülleri ve akıllı kartlar takılarak farklı platformların yayınları alınabilmektedir. Uygulama
70 Programı Arayüzü, farklı uygulamaların set-üstü-kutulara erişimini sağlamaktadır. Bu uygulamalardan biri Elektronik Programlama Rehberi'dir. Bu Rehber, dijital platformun sunduğu kanal ve interaktif hizmetlerin listesini tv ekranı üzerinden izleyiciye sunan bir yazılımdır. Türkiye'de halihazırda her bir platform işletmecisi ve şifreli yayıncı tarafından özgün kapalı teknoloji içeren set-üstü-kutular kullanılmaktadır.

Şikayette bahsi geçen HD teknolojisi ise, standart resim görüntüleme teknolojilerinden daha yüksek kalitede resimleri saklama ve görüntüleme imkanı sunan bir teknolojidir. HD teknolojisi, resimlerdeki piksel sayısını artırarak daha hızlı resim oluşturma ve ekran titreşimlerini engellemeye yönelik daha gelişmiş tarama yöntemleri kullanır. HD televizyon (HDTV) sinyalleri MPEG2, MPEG4 gibi formatlarda sıkıştırılarak şifreli ya da şifresiz olarak aktarılır. Sinyal, çanak anten sayesinde uydudan alınıp HDTV
80 *receiver*'ına ulaşır ve *receiver*'in kodu çözümülemesi sonucunda HD'ye uyumlu televizyona aktarılarak gerçek kalitesinde seyredilebilir hale gelir.

I.2. LigTV HD yayınlarının izlenebilmesinin DigitürkPlus aboneliğinin alınması ve DigitürkPlus Dekoderinin satın alınması koşuluna bağlanması

Başvuruda LigTV HD yayınlarının izlenebilmesi için Digitürk'ün DigitürkPlus isimli abonelik türüne geçilmesinin ve DigitürkPlus dekodecinin (*receiver*) alınmasının zorunlu tutulması ile tüketicilerin ve diğer HD *receiver* üreticisi ve dağıtıcısı firmaların zarara uğratılması şikayet edilmektedir.

Yapılan incelemede, DigitürkPlus'ın, HD yayını 2008 başında başlayan sınırlı sayıda Digitürk kanalının (LigTV HD, Movie Max HD, National Geographic Channel HD ve Fox Sports HD) HD teknolojisinde izlenmesine imkan veren ve bunun yanı sıra yayınların izlenirken kaydedilmesi, canlı yayını durdurma, geri alma, kalınan yerden devam etme,
90

Elektronik Program Rehberinden 7 günlük program akışına ulaşma, bunları işaretleyip kaydetme, bir programı izlerken diğerini aynı anda kaydetme gibi fonksiyonları içeren yeni bir ürün ve hizmet paketi olduğu anlaşılmıştır. Bu yeni paketteki yayınları izleyebilmek için, Digitürk'un halihazırda sunmakta olduğu yayın paketlerinden birine abone olmak (örneğin, LigTV HD kanalını izleyebilmek için EkoSpor, Spor, Süper, Mega Süper ve Mega Gold paketlerinden birine abone olunmalıdır), DigitürkPlus set-üstü-kutusunu satın almak ve her ay abone olunan paket abonelik ücretine ilaveten farklılaştırılmış hizmet bedeli olarak 9.90 YTL ücret ödemek gerekmektedir. Başka bir anlatımla, bu yeni abonelik türünün mevcutlardan farkı, DigitürkPlus Dekoderinin abone tarafından satın alınması ve yayın paketi için orijinal fiyattan 9.90 YTL fazla ödeme yapılmasıdır.

Bu çerçevede öncelikle belirtilmesi gereken, DigitürkPlus'ın sözü edilen ilave fonksiyonlarını DigitürkPlus Dekoderi olarak lanse edilen ve mevcut Digitürk dekoderlerinden farklı teknik özellikleri ve yazılımları barındıran set-üstü-kutu aracılığıyla gerçekleştirebilmesi hususudur. Söz konusu teknik özellik ve yazılımlar, HD yayınların izlenebilmesi için sıkıştırılmış HDTV sinyallerinin çözülmesi, kaydetme, geliştirilmiş seç-izle gibi söz konusu yeni DigitürkPlus ürünü/hizmetinin fonksiyonlarını gerçekleştirmeye ve şifreli yayınların şifresinin çözmeye yönelik standartlar, yazılım ve programlardır. Türkiye'deki mevcut durumda, tüketiciler genellikle platform üzerinden yayımlanan kanalları platform işletmecisi/yayıncı tarafından şifre çözücü uygulama programları yüklenmiş bir set-üstü-kutu aracılığıyla izleyebilmektedir. Bunun yanı sıra, Türkiye uygulamasında genellikle, set-üstü-kutuların belirli bir bedel karşılığında satılarak tüketicinin mülkiyetine geçirilmesinden ziyade, düzenlenen kampanyalarla belirli bir süre için yapılan sözleşmeler karşılığında bedelsiz olarak ya da kullanım bedeli yayın paket fiyatına dahil edilerek abonenin kullanımına sunulduğu görülmektedir.

Türkiye'de halihazırda aynı set-üstü-kutunun birden fazla yayıncı tarafından birlikte kullanılmasına ilişkin ex-ante nitelikli sektör spesifik hukuki düzenlemeler yapılmamıştır. Bunun yanı sıra, Türkiye'de HD yayıncılık yeni başlayan bir faaliyet olup bu alanda henüz olgunlaşmış bir piyasadaki söz edilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla, bu aşamada, yukarıda bahsi geçen teknik özellikler sebebiyle piyasada serbestçe bulunabilecek diğer HD *receiver*larla ikame edilebilmesi mümkün olmayan DigitürkPlus set-üstü-kutusunun (dekoderinin) abone olunmak istenen yayın paketinin, alınmak istenen ürün/hizmetin doğal bir parçası olarak kabul edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Aynı doğrultuda, Digitürk'ün HD yayınlarının izlenebilmesi için DigitürkPlus'a abone olunarak DigitürkPlus dekoderinin satın alınması koşulunun getirilmesinin, Türkiye'de yeni başlayan HD yayıncılık piyasasına yeni bir ürün/hizmetin sunulmasına yönelik bir pazarlama ve satış yöntemi olarak kabul edilmesi uygun olacaktır. Bu sebeplerle, şikayete konu uygulamanın 4054 sayılı Kanun kapsamında yasaklanmış olan bir ürün ya da hizmetin alınabilmesinin başka bir ürün ya da hizmetin satın alınmasına bağlanması şeklinde rekabeti engelleyici/bozucu/kısıtlayıcı bir eylem olarak ele alınamayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

Bu bilgiler ışığında, mevcut koşullar altında, Digitürk'ün DigitürkPlus adı altında sunmaya başladığı yeni ürün/hizmetten faydalanılabilmesi, şikayet konusu özelinde LigTV HD'nin seyredilebilmesi için, mevcut Digitürk yayın paketleri için getirilenlerden farklı abonelik koşulları ve ücretlendirme stratejisi öngörülmesinin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilecek bir konu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

I.3. AB Telekomünikasyon Hukukunda Koşullu Erişimin Düzenlenmesi ve Türkiye'deki Durum

Önceki bölümde yer alan bilgiler ve konu hakkındaki görüşümüz saklı kalmak üzere, şikayette de belirtildiği gibi, farklı yayıncıların/platformların yayınlarını izlemeyebilmek için ayrı ayrı set-üstü-kutu satın almak zorunda olmak tüketicilerin ekonomik açıdan zarara uğramasına sebep olması mümkündür. Bu durumun öngörülebilecek bir diğer sonucu, şifreli yayıncılık/dijital platform işletmeciliği piyasasına yeni giriş yapacak teşebbüsler için önemli bir giriş engeli yaratılması olasılığıdır. Yeni bir cihazın maliyetine katlanmayı istemeyecek tüketicinin sübvansede edilmesi piyasaya yeni giriş yapacak teşebbüs için önemli bir giriş engeli yaratabilecektir.

150 Sözü edilen olası sorunları önleyebilmek amacıyla, konu Avrupa Birliği telekomünikasyon hukukunda Erişim Direktifi ile düzenlenmiştir. Direktifin 5. maddesi ile, ulusal düzenleme otoriteleri Çerçeve Direktifin 8. maddesi ile belirlenen amaçlara uygun olarak, Direktifteki ilgili hükümler uyarınca, sürdürülebilir rekabeti destekleyecek ve son kullanıcılara maksimum fayda sağlayacak şekilde, gerekli erişim ve ara bağlantının sağlanmasını ve hizmetlerin karşılıklı çalışabilirliğini teşvik etmek ve hatta gerektiğinde sağlamakla yükümlü tutulmuşlardır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere, aynı maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde ayrıca ve açıkça (etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere karşı Direktifin 8. maddesi uyarınca alınabilecek diğer tedbirler saklı kalmak üzere) tüm işletmecilere uygulanmak üzere alınabilecek bir tedbir olarak; üye devletlerce belirlenecek dijital radyo ve televizyon yayıncılığı hizmetlerinin son kullanıcıları için, erişimin temin edilebilmesi için gerekli olduğu ölçüde, işletmeciler (operatörler) üzerine Uygulama Programı Arayüzü ile Elektronik Programlama Rehberi'ne adil, makul ve ayrımcı olmayan koşullarda diğer işletmecilerin erişiminin sağlanması yükümlülüğünün getirilebileceği düzenlenmiştir. Uygulama Program Arayüzü ve Elektronik Programlama Rehberi'ne erişimin sağlanması farklı platform işletmecilerinin ve yayıncıların aynı koşullu erişim sistemini birlikte kullanarak son kullanıcıya erişebilmelerine imkan vermektedir. Böylece şifreli yayıncılık alanında hem yayıncılar/platform işletmecileri bakımından darboğaz niteliği taşıyan bu engel aşılmış olmakta hem de son kullanıcıların/tüketicilerin çok sayıda set-üstü-kutunun maliyetine katlanarak zarara uğraması engellenmiş olmaktadır.

Bu çerçevede, Türkiye'de bu alanda ex-ante düzenleme yapma yetkisi bulunan sektör spesifik regülasyon otoritelerinin uygun hukuki düzenlemeleri yapması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu şikayet ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.